

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
державної установи
«Темнівська виправна колонія (№ 100)»
05.08.2025**

м. Київ, 2025 р.

I. ВСТУП

У рамках виконання зобов'язань та виконання Україною функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, на підставі статей 13, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 5 серпня 2025 року групою НПМ здійснено відвідування державної установи «Темнівська виправна колонія (№ 100)» (далі – установа, ВК, виправна колонія) (фото 1 та 2).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Хведчук Віталій Васильович, заступник директора Департаменту – начальник відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Тищенко Руслан Станіславович, головний спеціаліст відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Діденко Андрій Андрійович, представник громадської організації;

Ключарьов Костянтин Олегович, представник громадської організації;

Клименко Денис Вікторович, представник громадської організації;

Зуйков Сергій Юрійович, представник громадської організації;

Бондар Вадим Олександрович, фахівець у сфері додержання законодавства та забезпечення реалізації прав засуджених на працю;

Ігнатов Олександр Миколайович, фахівець у сфері додержання законодавства та забезпечення реалізації прав засуджених на працю.

Загальна інформація.

Установа є виправним закладом середнього рівня безпеки (для чоловіків, які раніше відбували покарання у виді позбавлення волі), у якому також створено сектори максимального рівня безпеки для тримання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі у приміщеннях камерного типу та звичайних жилих приміщеннях, а також сектор слідчого ізолятору.

Установа знаходиться за адресою: Харківська область, Харківський район, село Темнівка, вулиця Харківська, будинок 3.

Начальник установи – Найдьонов Олег Валентинович.

Штатна чисельність персоналу установи складається з 276,5 посад. Фактична чисельність – 214,5 осіб, з яких 66 (або 30 %) працівників жіночої статі. Станом на 05.08.2025 загальний некомплект по установі складає 22 %.

Планове наповнення установи – 1145 осіб.

Під час відвідування в установі утримувалося 384 особи, з яких 53 особи, засуджені до довічного позбавлення волі та 10 ув'язнених.

На оперативно-профілактичному обліку в установі перебуває:

12 осіб – схильних до самогубства;

5 осіб – схильних до членушкодження;

по 3 особи – схильні до втечі та схильні до нападу на працівників установи або захоплення заручників;

2 особи – схильних до вживання, доставки та розповсюдження наркотичних та одурманюючих речовин.

У ході відвідування представникам групи НПМ надано можливість безперешкодного доступу до усіх приміщень, будівель та споруд, розташованих на території ВК.

Групою НПМ проведено конфіденційні спілкування із 255 засудженими, які відбувають покарання у виправній колонії.

Серед позитивних здобутків слід відмітити проведення ремонтних робіт для підтримання у належному стані окремих приміщень установи, а саме:

житлових приміщень окремих відділень соціально-психологічної служби (далі – відділення СПС);

кімнати психоемоційного розвантаження (фото 3);

приміщень (кімнат) для надання короткострокових і тривалих побачень (фото 4-5);

окремих камерних приміщень та прогулянкових двориків установи (фото 6-7) тощо.

Попередні зауваження

Попереднє відвідування установи групою НПМ здійснено 21 серпня 2023 року, за результатами якого представниками групи НПМ вказувалося на наявність порушень прав утримуваних осіб, зокрема:

на захист від катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання;

на достатній життєвий рівень;

на підтримання контактів із зовнішнім світом;

на працю засуджених та захист від експлуатації;

та низка інших порушень прав людини.

Слід зазначити, що надані за результатами попереднього відвідування рекомендації у повному обсязі не виконано.

Окрім цього, у ході відвідування установи, представниками групи НПМ встановлено інші порушення вимог діючих нормативно-правових документів, невиконання яких призводить (чи призводитиме у подальшому) до порушень

прав людини та недотримання міжнародних стандартів поведінки із утримуваними особами.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки та покарання (стаття 5 Загальної декларації прав людини, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України)

1. В ході конфіденційного спілкування із засудженими, яке здійснювалося за відсутності третіх осіб та за умов, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування, групою НПМ зафіксовано, що у порушення вимог статті 95 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК України), у дільниці карантину, діагностики і розподілу (далі – дільниця КДіР) перебуває засуджений, якому персоналом установи делеговано виконання адміністративних функцій.

Зі слів засуджених, зазначена особа проводить роз'яснювальну роботу серед новоприбулих засуджених щодо їх прав та обов'язків, слідкує за дотриманням засудженими вимог установленого порядку відбування покарання та санітарних норм.

Вказана практика підвищує ризик жорстокого поведінки та трудової експлуатації засуджених, які утримуються в дільниці КДіР.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведінки чи покаранню (далі – Європейський комітет) у доповіді до Уряду України за наслідками проведеного візиту до України 4 - 13 серпня 2020 року [CPT/Inf (2020) 40] наголошує, що будь-яка часткова відмова від відповідальності за порядок та безпеку у пенітенціарних установах, яку несуть режимні співробітники установи, є неприйнятною. Така практика піддає більш слабких засуджених ризику жорстокого поведінки та експлуатації з боку інших засуджених.

У своїх доповідях Європейський комітет закликав владу України зробити всі необхідні кроки для того, щоб покласти край цій практиці. Жодний засуджений не повинен мати владу над іншими засудженими.

2. Під час відвідування ВК групою НПМ зафіксовано, що деякі засуджені до довічного позбавлення волі, утримуються у камерних приміщеннях по одному.

У ході конфіденційного опитування, окремі засуджені повідомляли, що у таких умовах вони утримуються близько 4-х місяців.

Європейський комітет у 21 Загальній доповіді [CPT/Inf (2011) 28] зазначає, що одиночне ув'язнення може мати надзвичайно руйнівні наслідки для психологічного, соматичного та соціального здоров'я для утримуваних осіб. Окрім цього, таке тримання може створювати умови для навмисного жорстокого поведінки з ув'язненими.

Окрім цього, у Стандартних мінімальних правилах Організації Об'єднаних

Націй щодо поводження з в'язнями (далі – Правила Нельсона Мандели) передбачено, що практика тривалого або безстрокового одиночного ув'язнення повинна бути заборонена, оскільки вона прирівнюється до катування чи іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покаранню.

Відповідно до правил № 43, 44, 45 Правил Нельсона Мандели, одиночне ув'язнення означає тримання в ізоляції протягом 22 годин чи більше доби без будь-якого контакту з іншими людьми. Тривале одиночне ув'язнення визначається як ізоляція, що триває понад 15 діб поспіль.

У той же час, застосування одиночного ув'язнення допускається лише у виняткових випадках, як крайній захід, на якомога коротший строк (повний текст Правил Нельсона Мандели за посиланням: https://digitallibrary.un.org/record/816764?ln=en&utm_source=chatgpt.com&v=pdf).

3. У відповідності до вимог національного законодавств на зовнішніх дверях камерних приміщень для тримання засуджених до довічного позбавлення волі установи розміщені поіменні картки з наданням інформації про кримінальні правопорушення, скоєні особами, які знаходяться в цих камерних приміщеннях.

Європейський комітет у пункті 52 доповіді Уряду України за наслідками візиту до України [CPT/Inf (2020) 40] зазначає, що слід зупинити таку практику, оскільки вона служить лише для стигматизації та ускладнення стосунків між засудженими до довічного позбавлення волі та працівниками установи.

4. З 2015 року до нормативно-правових актів, які регламентують діяльність виправних колоній, внесено зміни та виключено норму, яка передбачала фіксацію до стін відкидних ліжок у дисциплінарних приміщеннях на денний час.

Незважаючи на це, в установі збереглися засоби для такої фіксації, що створює умови для можливих зловживань з боку працівників установи та виступає додатковим каральним елементом під час покарання, так як засуджені позбавлені можливості сидіти та лежати на відкидному ліжку протягом дня.

5. У порушення вимог пункту 1 розділу VI Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (далі – ПВР УВП), розпорядок дня установи є універсальним і не передбачає порядок та час роботи усіх підрозділів, об'єктів та дільниць установи.

При відвідуванні групою НПМ дільниці КДіР зафіксовано, що окремий розпорядок дня для новоприбулих засуджених, які тримаються у дільниці КДіР в установі відсутній, новоприбулі до установи засуджені керуються загальним розпорядком дня для засуджених установи.

Таким чином, розпорядок дня дільниці КДіР не враховує специфіку діяльності вказаної дільниці, а натомість передбачає заходи, до яких засуджені дільниці КДіР залучатися не повинні (серед таких заходів: вивід засуджених на роботу, робочий час та зняття з роботи). Загалом зазначені заходи, згідно розпорядку дня для засуджених установи, тривають більше 8 годин.

Зазначена практика не дозволяє якісно проводити із засудженими, за час їх

перебування у дільниці КДІР, первинне психолого-педагогічне вивчення особистості, а також їх повне медичне обстеження для виявлення інфекційних, соматичних і психічних захворювань.

6. Під час відвідування установи до представників груп НІМ надходили скарги від засуджених на неналежне ставлення до них з боку персоналу установи за відмову виходити на роботу до виробничої зони, виконувати позачергові роботи з благоустрою чи прибирання.

У ході конфіденційного спілкування окремі засуджені повідомляли, що до осіб, які не виконують такі вимоги, засоби дисциплінарного реагування не застосовуються, у той же час застосовуються інші санкції, як то прискіпливий нагляд за дотриманням ними розпорядку дня та режимних вимог, примус до виконання абсурдних або нерозумних завдань тощо.

Зазначене ставлення з боку персоналу відбувається до моменту згоди засуджених виходити на роботу до виробничої зони, виконувати позачергові роботи з благоустрою чи прибирання і порушує право таких засуджених на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності.

Порушення права на підтримання контактів із зовнішнім світом (стаття 8 Кримінально-виконавчого кодексу України, Мінімальні стандартні правила поводження з в'язнями)

7. У ході конфіденційних бесід із особами, засудженими до довічного позбавлення волі, значна кількість нарікань стосувалися неможливості таких осіб здійснювати короточасні виїзди за межі колонії на території України у зв'язку з винятковою особистою обставиною (смерть, тяжка хвороба близького родича, стихійне лихо тощо).

Слід зазначити, що окремі приписи частини першої статті 111 КВК України, яка регламентує короточасні виїзди за межі виправних і виховних колоній, Конституційним Судом України визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними).

Неконституційність зазначених норм полягають у тому, що вони унеможливають застосування до осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, короточасних виїздів за межі колонії на території України у зв'язку з винятковими особистими обставинами (Рішення Конституційного Суду України № 11-р(П)/2023 від 20.12.2023).

Слід зазначити, що з боку Міністерства юстиції України не приділяється увага до нормативного врегулювання вищезазначеної норми і питання короточасних виїздів за межі колонії на території України осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, досі залишається неврегульованим.

8. У відповідності до вимог пункту 1 розділу XIII ПВР УВП відправлення засудженими листів проводиться без обмеження їх кількості і тільки через адміністрацію установи виконання покарань. З цією метою на території установи виконання покарань вивішуються поштові скриньки, які щодня відкриваються уповноваженими посадовими особами. Для відправлення листів засудженими,

які тримаються у камерах, поштові скриньки вивішуються перед прогулянковими двориками.

У своїй 27 Загальній доповіді Європейський комітет наголошує на необхідності забезпечення прямого та конфіденційного доступу до механізмів оскарження, наприклад, шляхом встановлення скриньок для скарг, доступних для скаржників у відповідних місцях, які можуть відкривати лише особи, відповідальні за забезпечення конфіденційності скарг. Персонал, який безпосередньо відповідає за осіб, позбавлених волі, не повинен «фільтрувати» скарги.

Під час відвідування приміщень ДІЗО (ПКТ) установи групою НПМ встановлено, що відповідні поштові скриньки для відправлення листів засуджених, які тримаються в камерних приміщеннях, перед прогулянковими двориками відсутні.

Порушення права на працю засуджених та захист від експлуатації

9. Статтею 8 КВК України передбачено, що засуджені мають право на оплачувану працю згідно із законодавством про працю. Дана норма стосується і тривалості робочого дня, який згідно вимог статті 50 Кодексу законів про працю України не може перевищувати 40 годин на тиждень.

У ході відвідування групою НПМ встановлено, що в установі окремі засуджені працюють більше 40 годин на тиждень, що є порушенням вимог статті 52 Кодексу законів про працю України, статті 119 КВК України та пункту 4.1 Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 07.03.2013 № 396/5 (далі – Інструкція про працю).

У ході опитування цих засуджених, здійсненого за відсутності третіх осіб та за умов, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування, встановлено, що у деяких засуджених у 2025 році тривалість робочого дня складала близько 12 годин. Робочий тиждень налічує шість робочих днів з одним вихідним днем.

Проте, під час вивчення службової документації та спілкування з адміністрацією установи, представниками групи НПМ зафіксовано, що для виконання робіт з господарського обслуговування залучається 24 засуджених лише на 0,5 ставки, замість повної ставки, попри те, що вони працюють фактично повний робочий день.

Таким чином тривалість робочого тижня засуджених перевищує встановлений законодавством час та складає близько 70 годин.

10. У ході відвідування установи представниками групи НПМ виявлено два приміщення, розташованих на другому поверсі будівлі клубу установи, які використовувалися як майстерні для виготовлення сувенірної продукції.

У вказаних приміщеннях знаходилися інструменти для різьблення по дереву, ескізи малюнків, столярні заготовки для виготовлення сувенірної продукції, нарди, ікони, картини тощо (фото 8,9).

У ході вивчення службової документації роботи майстерні зафіксовано порушення вимог Положення про майстерню установи виконання покарань, слідчого ізолятора, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22.03.2012 № 442/5 (далі – Положення про майстерню).

Так, у порушення вимог пункту 5.7 розділу V Положення про майстерню, на час відвідування, відсутня затверджена начальником установи рознарядка для виведення засуджених на роботу.

На вході в приміщення майстерні відсутня табличка із зазначенням назви, прізвища відповідальної посадової особи, яка здійснює керівництво, режиму роботи, а також списку осіб з числа персоналу установи, які мають право доступу до дільниці, у якій створено майстерню, що є порушенням вимог пункту 6.3 розділу VI Положення про майстерню.

У порушення вимог пункту 7.2 розділу VII Положення про майстерню, відсутня Книга видачі змінних завдань та обліку виконаних робіт, ведення якої здійснюється щодня із зазначенням усіх осіб, які працюють індивідуально, або номерів бригад, найменування виробів, деталей, завдань і фактичного виконання його за зміну кожною особою або бригадою.

У ході конфіденційних бесід із засудженими, які задіяні до виготовлення сувенірної продукції, групою НПМ зафіксовано, що їх залучення до праці відбувається без укладення з ними договору цивільно-правового характеру або трудового договору та без належної оплати, що порушує вимоги статей 118, 120 КВК України.

11. У строкових трудових договорах, які укладаються із засудженими, не визначені належні умови праці. Зокрема, не зазначено: посаду, на яку призначається особа, форм, систем та розмірів заробітної плати, яка має виплачуватись за виконану роботу, що є порушенням вимог статті 21 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП).

12. До початку роботи Підприємство не інформує працівників про наявність на робочих місцях небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Так, під час конфіденційного спілкування із засудженими та аналізом службової документації, групою НПМ зафіксовано, що інформація про небезпечні і шкідливі виробничі фактори до початку роботи робітникам не повідомляються, чим порушуються вимоги статті 29 КЗпП.

13. Крім того, під час конфіденційного спілкування із засудженими групою НПМ встановлено факти використання праці засуджених без належного правового оформлення.

Так, засуджений Б. повідомив, що протягом двох років виконує в установі будівельні роботи без оплати та без оформлення трудових відносин. Засуджений Ш. зазначив, що працює на будівельних роботах у тих самих умовах протягом одного року.

Зазначене порушує вимоги статей 118, 119, 120 КВК України, а також Конвенції МОП № 29 про примусову працю, яка забороняє використання неоплачуваної праці, окрім випадків, передбачених законом і за умови

належного обліку.

Відсутність офіційного працевлаштування та виплати винагороди не лише порушує трудові права засуджених, але й створює ознаки трудової експлуатації, що порушує правила 97, 98, 99 Правил Нельсона Манделі.

14. У ході відвідування виробничої зони установи, групою НПМ зафіксовано делегування персоналом установи своїх службових обов'язків засудженим.

Зокрема, у виробничій зоні установи записи у Журналі погодинних перевірок наявності засуджених на робочих місцях та Книзі обліку видачі змінних завдань та обліку виконаних робіт, здійснює засуджений Г., який має вільний доступ до вищезазначеної документації.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України)

15. Під час вивчення стану обладнання дільниці КДіР групою НПМ встановлено порушення вимог Норм забезпечення меблями, інвентарем і предметами господарчого призначення виправної колонії середнього рівня безпеки, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5 (далі – Норми забезпечення).

Так, у зазначеній дільниці відсутні кімната для виховної роботи, кімната побуту та сушарка.

При проведенні конфіденційного спілкування із засудженими встановлено, що відсутність, зокрема, сушарки призводить до того, що засуджені змушені користуватися вологим одягом та білизною, яка не висихає на вулиці, особливо під час атмосферних опадів.

16. У порушення вимог Норм забезпечення житлове приміщення дільниці КДіР установи та житлові приміщення відділення СПС (№ 10) не забезпечені баками для питної води ємністю 15 л. з водорозбірним краном, кришкою, кухлем і тазом.

Таким чином, особи, які перебувають у цих приміщеннях, не мають постійного доступу до питної води.

17. У камерних приміщеннях установи групою НПМ встановлено надмірну заграбованість вікон та неналежний рівень природного освітлення.

Так, у деяких камерних приміщеннях ДІЗО показник природного освітлення недостатній, при тому, що згідно додатку Ж «Нормативні показники освітлення приміщень житлових будівель», ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 03.10.2018 № 264, освітленість робочих поверхонь спальних, житлових кімнат має складати 150 lux.

18. Обладнання дільниці слідчого ізолятора установи не відповідає стандартам поводження з в'язнями та умовам їх тримання і суперечить вимогам Норм забезпечення.

Під час вивчення стану обладнання сектору для тримання осіб, узятих під варту установи, групою НПМ встановлено, що у ньому не обладнано кімнату для обшуку утримуваних осіб та приміщення кабінету лікаря для амбулаторного прийому хворих.

19. У окремих камерних приміщеннях ДІЗО установи штучна система вентиляції не працює, а металеві ґрати через свою конструкцію не дозволяють усім утримуваним особам відкрити вікно.

Європейський комітет у пункті 30 одинадцятої загальної доповіді [CPT/Inf (2001) 16] зазначає, що повітря необхідне для життя, право на яке має кожний ув'язнений та засуджений. Відсутність доступу до повітря створює умови, сприятливі для поширення різних хвороб.

20. Адміністрацією установи не у повному обсязі забезпечено право засуджених на доступ до мережі Інтернет, а порядок надання такого доступу лише частково відповідає встановленим вимогам.

Зокрема, у відділенні СПС (№ 14) та на території дільниці КДІР відсутні умови для реалізації засудженими права на доступ до мережі Інтернет, передбаченого частиною сьомою статті 110 КВК України, через відсутність обладнаної точки доступу Wi-Fi.

Порушення права на повагу до приватного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 32 Конституції України)

21. У порушення вимог пункту 8 розділу 5 Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю у слідчих ізоляторах, виправних та виховних колоніях Державної кримінально-виконавчої служби України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 26.06.2018 № 2025/5 (далі – Порядок використання технічних засобів), відеокамерами в установі не у повному обсязі обладнано місця несення служби персоналом установи, територія та об'єкти житлової та виробничої зон установи, загальний коридор кімнат для проведення тривалих побачень тощо.

Відсутність камер відеоспостереження на зазначених об'єктах значно ускладнює реалізацію безпекових заходів, які має гарантувати персонал установ виконання покарань, у разі застосування до засуджених фізичної сили або інших заходів примусу.

У доповіді Європейського комітету Уряду України за наслідками проведеного візиту 4 - 13 серпня 2020 року до України [CPT/Inf (2020) 40] зазначено, що застосування відеозаписів за допомогою стаціонарних та портативних приладів є потенційною та важливою гарантією проти жорстокого поводження, а також корисним заходом безпеки.

У той же час, у ВК здійснюється цілодобове відеоспостереження за засудженими у житлових кімнатах дільниці посиленого контролю та сектору для тримання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, а також камерних приміщеннях сектору слідчого ізолятора та ПКТ.

Європейський комітет у своїх доповідях постійно наголошує, що застосування цілодобового відеоспостереження у житлових або камерних приміщеннях суттєво порушує право на приватне життя і робить увесь режим ще більш тяжким.

У своїх рішеннях Європейський суд з прав людини зазначає, що цілодобове відеоспостереження у камерних приміщеннях за ув'язненими та засудженими є порушенням вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (наприклад, справа «Van der Graaf against the Netherlands» (заява № 8704/03)).

22. В окремих камерних приміщеннях групою НПМ встановлено порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій передбачено право на повагу до приватного життя.

У деяких приміщеннях, де проживають засуджені, ліжка розташовані впритул одне до одного, що не забезпечує утримуваним особам особистого простору та порушує вимоги правила 18.1 ЄПП.

Порушення права на життя (стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України)

23. В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила пожежної безпеки в Україні), що може привести до ураження електричним струмом засуджених або ув'язнених та становить загрозу для їх життя і здоров'я, а також може призвести до виникнення пожеж або задимлень в установі.

Відповідно до вимог пункту 2 розділу III Правил пожежної безпеки в Україні в установі дерев'яні елементи горищних покриттів (крокви, лати) будівель повинні оброблятися засобами вогнезахисту, які забезпечують відповідну вогнезахисну ефективність. Не менше одного разу на рік комісією установи має здійснюватися перевірка стану вогнезахисного покриття (просочення), за результатами якої складається акт перевірки технічного стану вогнезахисного покриття (просочення).

У ході спілкування з працівниками установи встановлено, що у порушення вимог Правил пожежної безпеки в Україні робота у цьому напрямку не проводилася протягом щонайменше останніх 7-ми років. Крім того, відповідальна за утримання вогнезахисного покриття особа наказом керівника установи не призначена.

24. Усупереч вимогам пункту 1.2. розділу V Правил пожежної безпеки в Україні адміністративні будівлі, гуртожитки для засуджених, інші будівлі та споруди установи не обладнані у повному обсязі системою автоматичної пожежної сигналізації.

Зокрема, в ході спілкування з працівниками установи групою НПМ встановлено, що в установі системою протипожежного захисту належним чином

не обладнано жодне з відповідних приміщень.

25. У порушення вимог підпункту 3.11 пункту 3 розділу V Правил пожежної безпеки в Україні пожежні щити в установі належним чином не укомплектовані (зокрема, відсутні в достатній кількості: ящик із піском, покривало з негорючого теплоізоляційного матеріалу або повсті розміром 2 x 2 м тощо).

Інші порушення

26. У ході вивчення службової документації, групою НПМ встановлено значний некомплект персоналу по установі, а саме 22 % від штатної чисельності персоналу.

Слід зазначити, що у пункті 26 сьомої загальної доповіді [CPT/Inf (97) 10] Європейського комітету вказано, що за неадекватного забезпечення кадрами підтримання безпеки і виконання режимних вимог роблять необхідною часту понаднормову роботу персоналу, яка призводить до стресових станів і швидкої втомлюваності (відомої як «вигорання»).

За таких обставин, Європейський комітет підкреслив, що низька укомплектованість персоналом зменшує можливості прямого контакту з ув'язненими, збільшує напругу між ув'язненими та персоналом, сприяє використанню «днювальних» для здійснення контролю за ув'язненими. Європейський комітет закликає владу України без подальших затримок зробити кроки для перегляду комплектування персоналом пенітенціарних установ, з метою забезпечення більшої присутності охоронців у житлових та робочих приміщеннях.

27. Також, під час відвідування установи групою НПМ виявлено шістьох засуджених, які залучалися до роботи з господарського обслуговування, у яких, у порушення вимог пункту 1 розділу XVIII ПВР УВП, постанови Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 року № 559 «Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок» та статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», відсутні медичні книжки.

28. У ході опитування засуджених, здійсненого за відсутності третіх осіб та за умов, що виключають можливість прослуховування чи підслуховування, 16 опитаних осіб повідомили, що вони не володіють інформацією щодо порядку та процедури, за якими проводиться визначення ступеня їх виправлення з урахуванням оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, з використанням підсистеми «Касандра».

Також засуджені зазначали, що участі у проведенні будь яких заходів з окреслених вище питань вони не приймали, що свідчить про формальний характер реалізації порушують вимоги Порядку визначення ступеня виправлення засудженого, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19 січня 2023 року № 294/5 (далі – Порядок визначення ступеня виправлення засудженого).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Міністерству юстиції України ввести в дію нормативно-правові акти щодо:

1.1. Заборони використання поіменних карт на дверях камерних приміщень у яких утримуються особи, засуджені до довічного позбавлення волі, з інформацією про короткий опис кримінального правопорушення.

1.2. Порядку та умов короткочасних виїздів за межі колонії на території України осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, у зв'язку з винятковими особистими обставинами, за Рішення Конституційного Суду України № 11-р(П)/2023 від 20.12.2023.

2. Державній установі «Темнівська виправна колонія (№ 100)»:

2.1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи та розробити відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому.

2.2. Обладнання та використання системи відеоспостереження в установі привести у відповідність до вимог Порядку використання технічних засобів нагляду і контролю та з урахуванням вимог практики Європейського суду з прав людини.

2.3. Припинити практику залучення засуджених на посадах днювального у дільниці КДіР установи.

2.4. Ввести в дію розпорядок дня засуджених з урахуванням специфіки діяльності усіх підрозділів, об'єктів та дільниць установи.

2.5. Припинити практику застосування одиночного утримання для засуджених, які утримуються в камерних приміщеннях установи.

2.6. Демонтувати замки фіксації до стін ліжок в камерах ДІЗО установи.

2.7. Суворо дотримуватися вимог трудового законодавства України щодо захисту трудових прав працівників із числа засуджених.

2.8. Припинити практику делегування засудженим службових обов'язків адміністрації установи.

2.9. Обладнання приміщень дільниці КДіР установи привести у відповідність до вимог Норм забезпечення та міжнародних стандартів.

2.10. Забезпечити постійний доступ засуджених (ув'язнених) до чистої питної води у відповідності до вимог національного законодавства та міжнародних стандартів.

2.11. Забезпечити належний рівень природного і штучного освітлення у камерних приміщеннях установи.

2.12. Діяльність дільниці слідчого ізолятора установи привести у відповідність до вимог Норм забезпечення, ПВР СІЗО та міжнародних стандартів.

2.13. Забезпечити доступ особам, які утримуються в камерних приміщеннях установи, до свіжого повітря.

2.14. Вжити заходів щодо забезпечення доступу засуджених, які тримаються

в установі, до мережі Інтернет.

2.15. Привести у відповідність до міжнародних стандартів реалізацію права засуджених на приватність.

2.16. Організувати усунення порушень, визначених Правилами пожежної безпеки в Україні.

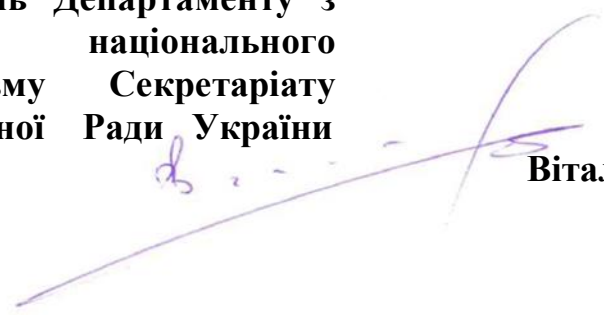
2.17. Розглянути питання загального некомплекту персоналу в установі, визначити причини і умови його наявності та вжити заходів щодо комплектування вакантних посад.

2.18. Не допускати випадків формалізму при реалізації Порядку визначення ступеня виправлення засудженого, з використанням підсистеми «Касандра».

2.19. Під час щоденних інструктажів чергової зміни увагу персоналу, який заступає на службу, звертати на необхідність гуманного ставлення до засуджених.

Додаток: на 4 арк.

**Заступник директора Департаменту –
начальник відділу інспектування об'єктів
контролю в правоохоронних, судових органах
та військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради України
з прав людини**

Віталій ХВЕДЧУК

**Фотознімки до звіту
Фото 1**

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Φοτο 6**Φοτο 7**

Фото 8

Фото 9

